

NIEUWS OVER ONTSLUITINGEN

1. Tunnelbouwput te Ruisbroek nabij Boom (België).

Van bevoegde zijde vernemen wij dat de zuidelijke bouwput voor de tunnel onder Rupel en Rupelkanaal te Ruisbroek in de loop van dit jaar onder water zal worden gezet. Op deze wijze zal het hier gebouwde tunnelsegment worden uitgevaren om elders te worden afgezonken. Hierna zal deze bouwput onder water ongeveer zeven meter worden uitgediept en opnieuw worden drooggezet, waarna de toerit voor de tunnel zal worden gebouwd.

Het is duidelijk dat op deze wijze een aanmerkelijk grotere sectie te zien zal zijn van de Oligocene zanden, welke in het diepste deel van de bouwput te zien waren, en waaruit zo'n interessante fauna werd verzameld. De bewerking van de fauna, die reeds aangevangen was door M. C. Cadée en A. W. Janssen, is in afwachting van deze ontwikkeling voorlopig stopgezet.

2. "Gigantisch werk aan Antwerpse invalweg".

Onder deze titel doet de Gazet van Antwerpen" op 13 november 1974 aankondiging van de bouw van een tweetal tunnels met bijbehorende werken voor de aansluiting van de autoweg Brussel - Antwerpen op de reeds bestaande Kleine Ring om Antwerpen. De tunnels komen bij het kruispunt Boomsesteenweg, VIIde Olympiadelaan, Jan de Voslei en Jan van Rijswijcklaan. Met deze werken zal dit voorjaar worden aangevangen. De gehele uitvoering zal omstreeks drie jaar vergen.

Indien de wijze van uitvoering dit zal toelaten (hopelijk wordt niet op dezelfde wijze gebouwd als voor de Antwerpse metro !) dan kan met vrij grote zekerheid worden voorspeld dat hier het bovenste deel van de Zanden van Edegem (Horizon met *Chlamys lilli*) te zien zal zijn, evenals vermoedelijk de steriele Zanden van Kiel. De bouwputten zullen vermoedelijk niet diep genoeg zijn om ook de Klei van Boom te ontsluiten. (Bericht van de heer R. Duyndam, Wommelgem).

3. Kwartair en Oligoceen ontsloten te Valkenburg (L.)

Door ons medelid C. Karnekamp werden wij geattendeerd op een reeds geruime tijd bestaande ontsluiting ten noorden van Valkenburg, coördinaten X = + 31.090, Y = - 142.050, kaartblad 62A.

In een insnijding door een heuveltop, ten behoeve van de nieuwe provinciale autoweg Maastricht - Heerlen (ten noorden van Stoepert te Valkenburg) zijn onder een tiental meters Pleistoceen Maasterras Oligocene afzettingen ontsloten. Te zien zijn (Zanden van Grimmertingen), Zanden van Neerrepen, Klei van Henis en Zanden en Mergels van Oude Biezen. Beide laatste afzettingen zijn plaatselijk zeer fossilrijk. De afzettingen worden verstoord door een aantal breuken (Storing van Schin op Geul) waarvan er zeker twee bijzonder fraai te zien zijn, met spronghoogten van meerdere meters.

De Zanden van Grimmertingen zijn slechts op één plaats ontsloten. De Zanden van Neerrepen zijn uitgebreid te bestuderen. Ze vertonen op deze plaats een zeer interessante ontwikkeling, o.a. gekenmerkt door de inschakeling van een groot aantal kleibanden. De Rijks Geologische Dienst te Heerlen beschouwt dit profielgedeelte nog als "Cerithiumklei". In diverse niveau's van de Zanden van Neerrepen zijn zeer interessante structuren te zien, met o.a. scheve gelaagdheden, zand- en kleipebbles, erosieve niveau's, kleine breukjes, en "ghost-structures van schelpen".

De Klei van Henis is helderblauwgroen tot blauwgrijs. Ze bevat enkele fossiele bodems, alsmede een fossielhoudend niveau, dat nogal afwijkt van dat van b.v. de groeve Francart te Tongeren. O.a. komt een laagje voor waarin buitengewoon veel exemplaren voorkomen van *Angulus nysti*; hieronder ligt een pakket met zeer veel grote exemplaren van *Pitar polytropa*. Dit gedeelte van de klei bevatte nog een grote verrassing op molluskengebied, welke apart zal worden gepubliceerd.

De Zanden en Mergels van Oude Biezen wijken op deze plaats niet sterk af van wat in de streek om Tongeren gebruikelijk is. De fauna is zoals gebruikelijk zeer rijk aan individuen. Nadere gegevens zijn nog niet beschikbaar.

Deze ontsluiting ligt reeds bijna een jaar open, waardoor het profiel nogal verweerd is. De beste ontsluitingen liggen in de noordelijke wand van de insnijding, welke echter (helaas) zeer schuin is afgegraven. Hierdoor en ook door de vele tectonische storingen en de onregelmatige afzetting van de Zanden van Neer-
repen is het zeer moeilijk een exacte profielbeschrijving te maken. Veel interessante details zijn te zien in een afwateringsgeul, die aan de voet van het noordelijke talud ligt. Deze plaats zal vermoedelijk nog wel enige tijd toegankelijk blijven, omdat nog een gedeelte van de Klei van Henis zal moeten worden weggegraven. Bezoek zeer aanbevolen !

4. Ontsluiting in Holocene Jekerdalafzetting te Eben-Emael (België).

Ten zuiden van het Belgische dorp Eben-Emael wordt een tunneltje gebouwd ten behoeve van een cementfabriek. Bij een tweetal bezoeken eind februari 1975 werd in de bouwput een zeer interessante Holocene Jekerafzetting aangetroffen. Onder een vrijwel steriele klei werd hier een merkwaardige afzetting aangetroffen, bestaande uit kleine tot (plaatselijk) vrij grote kalkconcreties, gemengd met slechts weinig klei en zand (moeraskalk?). In dit materiaal komen uiterst veel zoetwater- en landmollusken voor, alsmede enkele vertebratenresten. Onder dit niveau bevindt zich een dik pakket venige klei, die eveneens mollusken bevat.

Enkele tientallen meters meer westelijk was het profiel geheel verschillend. De "moeraskalk" ontbreekt hier, terwijl de onderste meters van de afzetting hier grindbanken bevatten, waarin scherpe vuursteensplinters (tot 20 cm), kleibanden en zandlenzen voorkomen. Zowel de klei als het zand bevatten zeer veel mollusken. Ook werden hier grotere vertebratenresten aangetroffen. De basis van deze afzetting (althans voor zover nu te zien) ligt op ongeveer 7 m onder maaiveld. Het was dan ook een verrassing tot in het onderste niveau nog baksteenresten aan te treffen. Hoger in het profiel komt nog slechts steriele zandige klei voor. Helaas was de laterale overgang met het eerste profiel te zeer overstort. Het is mogelijk dat de grindbanken een geulopvulling zijn van een geul, die zich door de "moeraskalk" heeft ingesneden. In het grind werden ook zeer veel concreties opgemerkt.

Een bezoek aan deze ontsluiting dient snel te gebeuren, want de bouw van de tunnel vordert snel. Wij werden op deze ontsluiting attent gemaakt door de Rijks Geologische Dienst te Heerlen. De juiste plaats (Nederlandse kaart, blad 61H):
X = + 18.850, Y = - 153.570.

De aangetroffen fauna is (uiteraard) nog niet onderzocht. Behalve vele zeer algemene soorten komen o.a. voor: *Helix pomatia*, *Clausiliidae* spp., *Unio* cf. *crassus*, *Cepaea* sp. etc. etc.